

BERGEN KOMMUNE

ASSS ANALYSE OG STATISTIKK 2018
05.12.2019

Storbynettverket ASSS

- Samarbeid mellom kommunene Fredrikstad, Bærum, Oslo, Drammen, Kristiansand, Stavanger, Sandnes, Bergen, Trondheim, Tromsø og KS som også fungerer som sekretariatet for samarbeidet.
- ASSS står for Aggregerte Styringsdata for Samarbeidende Storkommuner.
- Nettverkets formål er, basert på standardiserte styringsdata, å utveksle erfaringer for å forbedre og videreutvikle de kommunale tjenestene.
- Nettsiden asss.no, med web-basert layout og funksjonalitet, skal gjøre det langt enklere å skreddersy og sammenligne status innenfor tjenestene.
- Neste års målsetning er å presentere rapporten på vårparten som beslutningsunderlag til budsjettprosessen.

ASSS startside

ASSS står for aggregerte styringsdata for samarbeidende storkommuner. ASSS er et samarbeid mellom Bergen, Bærum, Drammen, Fredrikstad, Kristiansand, Oslo, Sandnes, Stavanger, Trondheim, Tromsø og KS.

Analyse og statistikk

for kommuner, tjenesteområder og økonomi i ASSS

TTU 2019: lave tilskudd, høyere utgifter

Utgiftene til ressurskrevende helse- og omsorgstjenester har økt, og kommunene må ta størstedelen av kostnaden.

[Les mer om TTU 2019: lave tilskudd, høyere utgifter](#) →

Økonomi: Forskjeller i inntektsgrunnlag, utgiftsbehov og ressursbruk

Les om hvordan ASSS-kommunene anvender sine frie disponible inntekter korrigert for forskjeller i utgiftsbehov etc.

[Les mer om Økonomi: Forskjeller i inntektsgrunnlag, utgiftsbehov og ressursbruk](#) →

Skolebidragsindikatoren - en del av et større bilde

SSBs skolebidragsindikator forsøker å måle den delen av læringsresultatet som skolen faktisk bidrar til. Det er imidlertid en rekke faktorer skolebidragsindikatoren ikke tar høyde for, og resultatene må derfor tolkes med varsomhet

[Les mer om Skolebidragsindikatoren - en del av et større bilde](#) →

Analysens omfang og innhold

• Analyser på fire hovedområder:

- Regnskaps- og finansanalyser; basert på kommuneregnskap og konsernregnskap
- Forskjeller i inntektsgrunnlag, utgiftsbehov og ressursbruk
- Ressursbruk og kvalitet på tjenesteområdene
- Produksjon og effektivitet

Tjenesteområdene som er omfattet av samarbeidet:

- Grunnskole
- Barnehage
- Barnevern
- Kommunehelse
- Pleie og omsorg
- Sosialtjeneste
- Eiendom
- Samferdsel

Frie inntekter = skatt og rammetilskudd

- Rammetilskuddet tar utgangspunkt i kommunens beregnede utgiftsbehov
- <https://frieinntekter.regjeringen.no/frie-inntekter-2020/vestland/bergen/>

Anslag skatteinntekter	9 217 700 000 kr	∨
+		
Totalt rammetilskudd	6 562 648 000 kr	
Slik beregnes det samlede rammetilskuddet:		
Innbyggertilskudd før omfordeling	7 072 940 000 kr	∨
Omfordeling:		
Utgiftsutjevning *	-665 586 000 kr	∨
Korreksjon for elever i statlige og private skoler	-42 478 000 kr	∨
Tilskudd med særskilt fordeling	89 265 000 kr	∨
Inntektsgarantiordningen	-15 189 000 kr	∨
Regionalpolitiske tilskudd:		
Skjønnstilskudd	16 000 000 kr	∨
Storbytilskudd	107 696 000 kr	∨
=		
Anslag frie inntekter	15 780 348 000 kr	∨

Utgiftsutjevning - kostnadsnøkler

- Et viktig prinsipp i inntektssystemet er at kommunene skal få full kompensasjon for utgifter ved tjenesteytingen som de selv ikke kan påvirke.
- Utgiftsutjevningen er et nullsumspill, hvor tillegg for enkelte kommuner motsvares med et tilsvarende trekk for andre kommuner.
- Det er kun de **ufrivillige** kostnadsforskjellene som skal utjevnes gjennom utgiftsutjevningen.
- Derfor baseres utgiftsutjevningen på et beregnet utgiftsbehov for den enkelte kommune, og ikke kommunenes faktiske utgifter
- <https://frieinntekter.regjeringen.no/frie-inntekter-2020/vestland/bergen/>

Innbyggertilskudd før omfordeling

Totalt rammetilskudd

6 562 648 000 kr

Slik beregnes det samlede rammetilskuddet:

Innbyggertilskudd før omfordeling

7 072 940 000 kr

Innbyggertilskudd før omfordeling

Innbyggertilskudd blir først fordelt med et likt beløp per innbygger. Dette beløpet er **25 083 kroner** i 2020.

For Bergen kommune utgjør dette: 25 083 kroner × 281 976 innbyggere =

7 072 940 000 kroner.

Kostnadsnøklen baserer seg i hovedsak på:

- Antall innbyggere inndelt i aldersgrupper
- Sosioøkonomiske kriterier

Kriterium	Vekt	
<u>Innbyggere 0-1 år</u>	0,0056	1,0678
<u>Innbyggere 2-5 år</u>	0,1374	0,9953
<u>Innbyggere 6-15 år</u>	0,2615	0,9226
<u>Innbyggere 16-22 år</u>	0,0233	1,0143
<u>Innbyggere 23-66 år</u>	0,1053	1,0379
<u>Innbyggere 67-79 år</u>	0,0565	0,8660
<u>Innbyggere 80-89 år</u>	0,0772	0,9867
<u>Innbyggere 90 år og over</u>	0,0389	1,0338
<u>Landbrukskriterium</u>	0,0021	0,0607
<u>Reiseavstand til nærmeste sonesenter</u>	0,0102	0,9326
<u>Reiseavstand til nærmeste nabokrets</u>	0,0102	0,6957
<u>Gradert basiskriterium</u>	0,0161	0,0371
<u>Innvandrere 6-15 år</u>	0,007	0,8565
<u>Dødelighet</u>	0,0458	0,9623
<u>Barn 0-15 år med enslig forsørger</u>	0,0177	0,9140
<u>Lavinntektskriteriet</u>	0,0111	0,9929
<u>Uføre 18-49 år</u>	0,0065	0,8627
<u>Flyktninger uten integreringstilskudd</u>	0,0084	0,9734
<u>Opphopningsindeks</u>	0,0096	1,0748
<u>Psykisk utviklingshemmede 16 år og over</u>	0,0491	1,0157
<u>Ikke-gifte 67 år og over</u>	0,0458	0,9372
<u>Barn 1 år uten kontantstøtte</u>	0,0168	1,1167
<u>Innbyggere med høyere utdanning</u>	0,0184	1,2516
<u>Aleneboende 30-66 år</u>	0,0195	1,0996

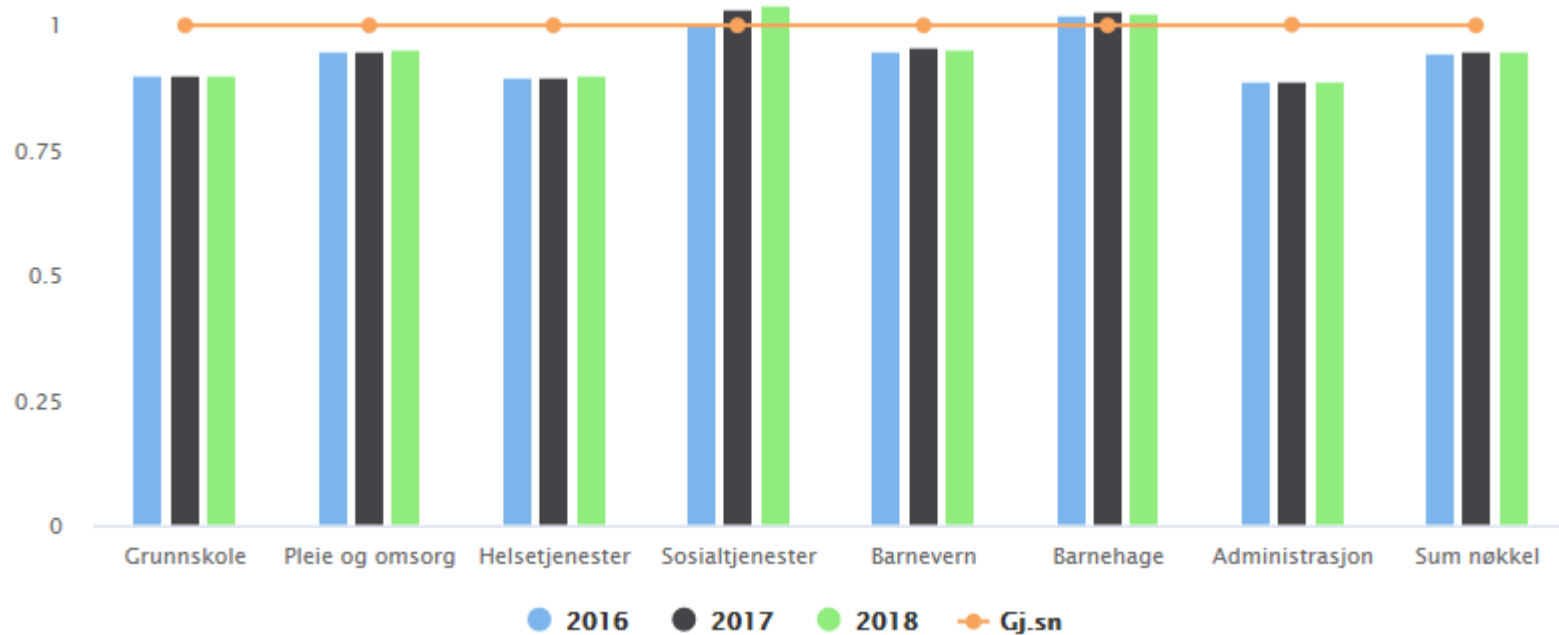

Kostnads- nøklenes fordelt på tjeneste- områder

Kriterium	Admini- strasjon og miljø	Land- bruk	Grunn- skule	Pleie og omsorg	Sosial- hjelp	Barne- vern	Komm- une- helse	Barne- hage
Innbyggjarar 0-1 år	0,02170			0,0039		0,0273	0,0239	
Innbyggjarar 2-5 år	0,04580			0,0082		0,0576	0,0504	0,7816
Innbyggjarar 6-15 år	0,11130		0,9219	0,0200		0,1402	0,1227	
Innbyggjarar 16-22år	0,08330			0,0150	0,0322	0,1050	0,0918	
Innbyggjarar 23-66 år	0,53330			0,0960	0,2064		0,3090	
Innbyggjarar 67-79 år	0,08840			0,1101			0,2061	
Innbyggjarar 80-89 år	0,03200			0,2025			0,0745	
Innbyggjarar 90 år og over	0,00770			0,1068			0,0181	
Gradert basiskriterium	0,07650		0,0128	0,0119			0,0453	
Reiseavstand innan sone			0,0188	0,0112			0,0291	
Reiseavstand innan nabokrets			0,0188	0,0112			0,0291	
Landbrukskriteriet		1,0000						
Innvandrarar 6-15 år, ekskl. Skandinavia			0,0277					
Pers. med psykisk utviklingshemming over 16 år				0,1406				
Ikkje-gifte 67 år og over				0,1313				
Dødelgheitkriterium				0,1313				
Uføre 18-49 år					0,1126			
Flyktningar utan integreringstilskot					0,1459			
Opphopingsindeks					0,1658			
Aleinebuande 30-66 år					0,3371			
Barn 0-15 år med einslig forsørgjar						0,4122		
Låginntektskriteriet						0,2577		
Barn 1 år utan kontantstøtte								0,1042
Innbyggjarar med høgare utdanning								0,1142
Sum	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000

Beregnet utgiftsbehov - Bergen

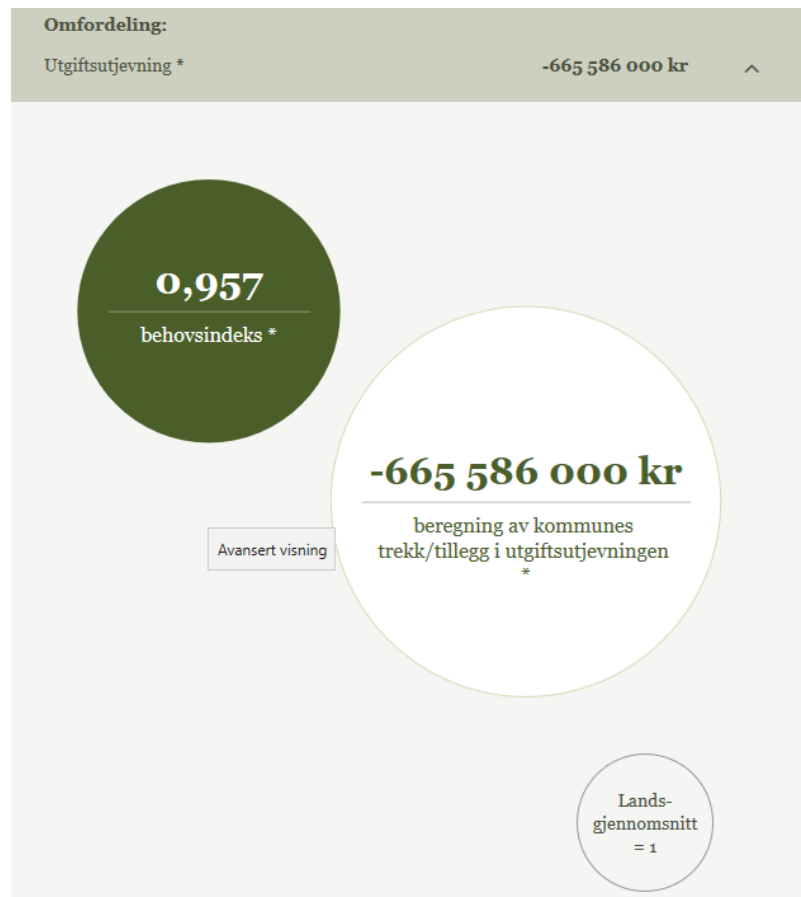

<https://www.ks.no/asss-hjem/asss-2019/kommuner-2019/bergen-2019/bergen-ressursbruk-produksjon-og-effektivitet/>

Rammetilskudd 2020

- Kommunens behov antas å være lavere enn landsgjennomsnittet
- Gir kommunen et trekk i rammetilskuddet på 665,6 millioner kroner.

Frie inntekter – budsjett 2020

- Byrådets anslag for frie inntekter neste år samsvarer med regjeringens anslag dvs. 15,78 milliarder kroner.

Sentrale inntekter

Beløp i mill. kr	Regnskap 2018	Budsjett	
		2019	2020
Skatt på formue og inntekt	-9 126,9	-9 269,9	-9 685,7
Statlig rammetilskudd	-5 640,6	-5 803,3	-6 094,6
Eiendomsskatt	-864,5	-981,6	-971,3
Øvrige generelle statstilskudd	-43,9	-49,0	-46,2
Tilskudd til enslige mindreårige flyktninger	-136,0	-117,1	-75,5
Generelt statstilskudd vedrørende flyktninger	-444,1	-336,2	-274,0
Overføring fra Bergen Vann KF	-5,0	-4,5	-4,5
Sum sentrale inntekter	-16 260,9	-16 561,6	-17 151,8

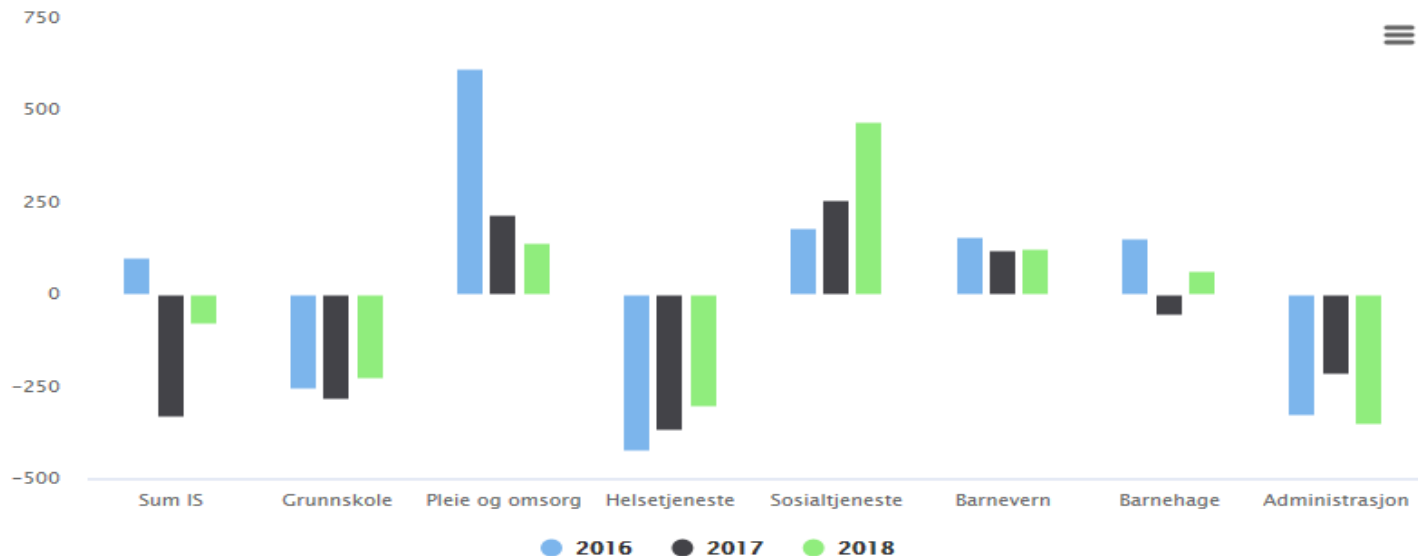
Anslag skatteinntekter	9 217 700 000 kr	∨
+		
Totalt rammetilskudd	6 562 648 000 kr	
Slik beregnes det samlede rammetilskuddet:		
Innbyggertilskudd for omfordeling	7 072 940 000 kr	∨
Omfordeling:		
Utgiftsutjevning *	-665 586 000 kr	∨
Korreksjon for elever i statlige og private skoler	-42 478 000 kr	∨
Tilskudd med særskilt fordeling	89 265 000 kr	∨
Inntektsgarantiordningen	-15 189 000 kr	∨
Regionalpolitiske tilskudd:		
Skjønnstilskudd	16 000 000 kr	∨
Storbytilskudd	107 696 000 kr	∨
=		
Anslag frie inntekter	15 780 348 000 kr	∨

https://pub.framsikt.net/2020/bergen/bm-2020-hop_20-23_kortversjon/#/generic/summary/budsum

Forskjeller i netto driftsutgifter – sammenlignet med kriteriene i inntektssystemet.

Forskjeller i netto driftsutgifter i sektorene innenfor inntektssystemet. Kr per innb.

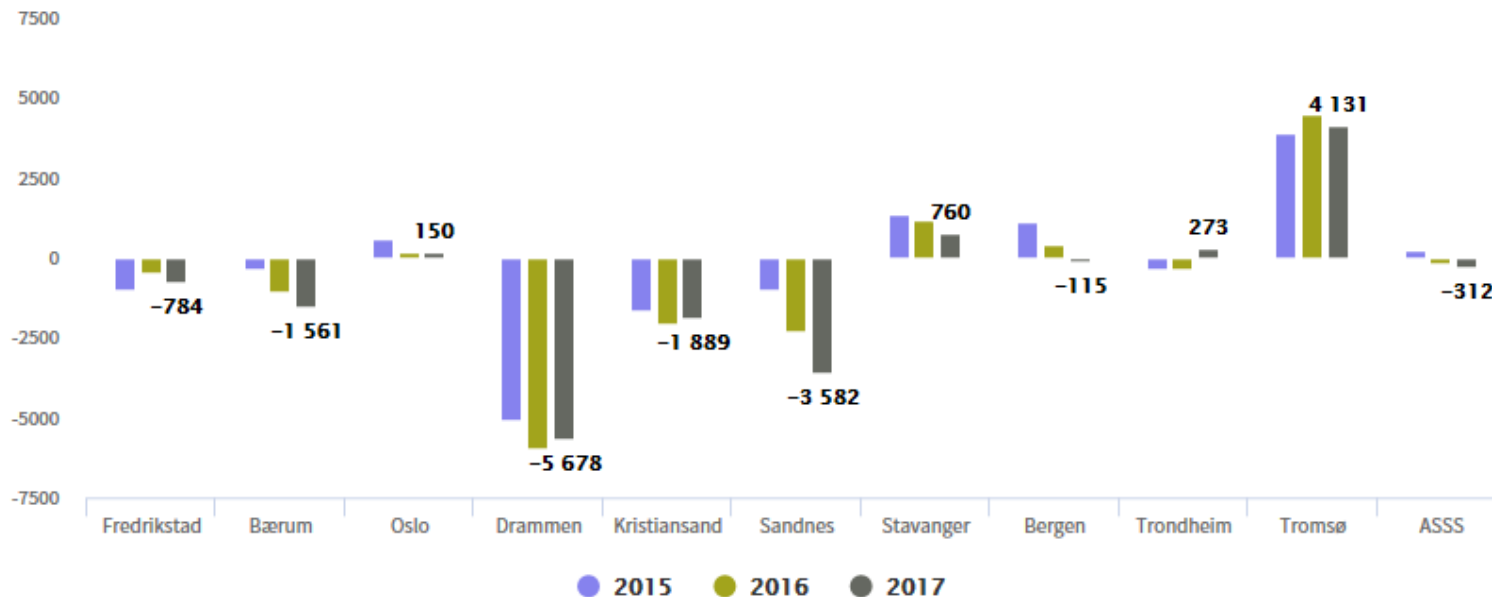

- Figuren viser at Bergen i **sum** har en **samlet ressursbruk** som mer eller mindre samsvarer med det beregnede utgiftsbehovet i inntektssystemet

Ressursbruk vs. beregnet utgiftsbehov

ASSS-kommunene

- Figuren viser at flere andre byer har større gap mellom ressursbruk og beregnet utgiftsbehov enn Bergen.

Tjenesteprofil barnevern

- Bergen bruker 10 % mer på barneverntjenester i forhold til gjennomsnittet for ASSS-kommunene
- Kommunen har en høyere andel barn med tiltak enn gjennomsnittet av ASSS-kommunene
- De høye driftsutgiftene skyldes i stor grad av at kommunen har bygget opp en omfattende tiltakstjeneste.
- Brutto driftsutgifter pr barn som er plassert er lavere enn gjennomsnittet i ASSS-nettverket, men siden kommunen har en større andel barn som er plassert er de samlede utgiftene med på å gi et høyere ressursbruk.

<https://www.ks.no/asss-hjem/asss-2019/kommuner-2019/bergen-2019/bergen-kommunehelse-nokkeltall-og-tjenesteprofil/>

Tjenesteprofil barnevern – utdypende kommentarer

- I tråd med vedtatte tiltak i planen, *Bergens barn – byens fremtid* ble barnevernets tiltakskjede samordnet med det øvrige kommunale hjelpetiltakene (lavterskel, forebygging og psykisk helsearbeid for barn og unge).
- Høsten 2018 ble det Barne- og familiehjelpen åpnet i fire byområder. Mål med dreiningen av innsatsen mot mer lavterskel og forebyggende hjelpetiltak er på sikt å redusere barns behov for mer omfattende hjelpe- og omsorgstiltak i regi av barnevernet.
- Flere andre ASSS kommunene legger ansvaret for hjelpetiltak utenfor barnevernet og måten vi organiserer tjenestene på vil påvirke utgiftsforskjellene vi ser mellom ASSS kommunene.

Tjenesteprofil pleie og omsorg

- Bergen ligger litt under gjennomsnittet i ASSS-kommunene når det gjelder ressursbruk til alle pleie- og omsorgstjenester sett i forhold til beregnet utgiftsbehov.
- Utgiftene per mottaker 0-66 år ligger 14 % over snittet. De samlede utgiftene per utviklingshemmet ligger 11 % over gjennomsnittet.
- For tjenester til innbyggere over 67 år viser tjenesteprofilen at Bergen for de fleste indikatorene ligger på eller under gjennomsnitt ASSS.
- Kostnaden per institusjonsplass ligger 7 % under ASSS-snittet.

<https://www.ks.no/asss-hjem/asss-2019/kommuner-2019/bergen-2019/bergen-pleie-og-omsorg-nokkeltall-og-tjenesteprofil2/>

Tjenesteprofil sosiale tjenester

- Nivået på netto driftsutgifter til hele sosialtjenesten og til økonomisk sosialhjelp er forholdsvis stabilt, men har økt litt fra forrige rapportering.
- Bergen bruker 17 % mer på driftsutgifter til rusomsorg enn ASSS snittet.
- Mottak av kvalifiseringsstønad ligger 12% under snittet. Bergen praktiserer en relativt streng praksis på hvem som får delta i program, og kan vise til gode resultater etter endt program for de som deltar.
- Stønadslengdene er lange, men ikke de mest kostnadsdrivende da en stor andel mottakere har en annen hovedinntekt enn sosialhjelp, og kun mottar supplerende sosialhjelp. Andelen mottakere med sosialhjelp som hovedinntekt er økende, og 16 % høyere enn i de øvrige ASSS kommunene
- Bergens enhetskostnader, målt i stønad per sosialhjelpsmottaker ligger 13 % under snittet for ASSS.

<https://www.ks.no/asss-hjem/asss-2019/kommuner-2019/bergen-2019/bergen-sosiale-tjenester-nokkeltall-og-tjenesteprofil2019/>

Tjenesteprofil kommunehelse

- Netto driftsutgifter til kommunehelse er 10 % lavere enn ASSS-snitt i 2018, men har nærmet seg ASSS-snitt med 3 % fra fjoråret.
- Bergen har til og med 2017 hatt betydelige inntekter knyttet til drift av spesialisthelse-funksjoner ved Bergen legevakt. I april 2018 ble ordningen erstattet av en modell hvor skillet er tydeligere vis-a-vis helseforetaket. Den økonomiske helårseffekten av splitten med helseforetaket kommer først i 2019.

<https://www.ks.no/asss-hjem/asss-2019/kommuner-2019/bergen-2019/bergen-kommunehelse-nokkeltall-og-tjenesteprofil/>

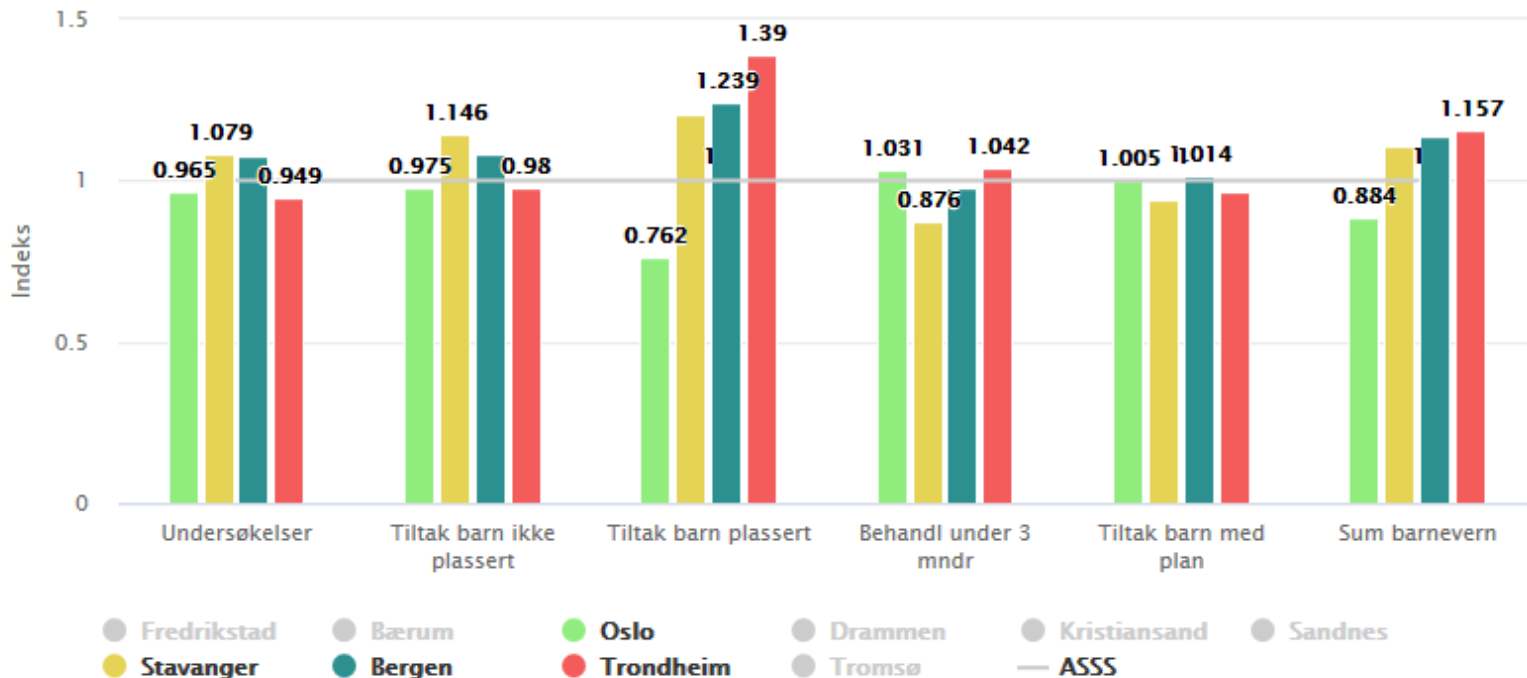

Ressursinnsats, tjenesteproduksjon, og effektivitet

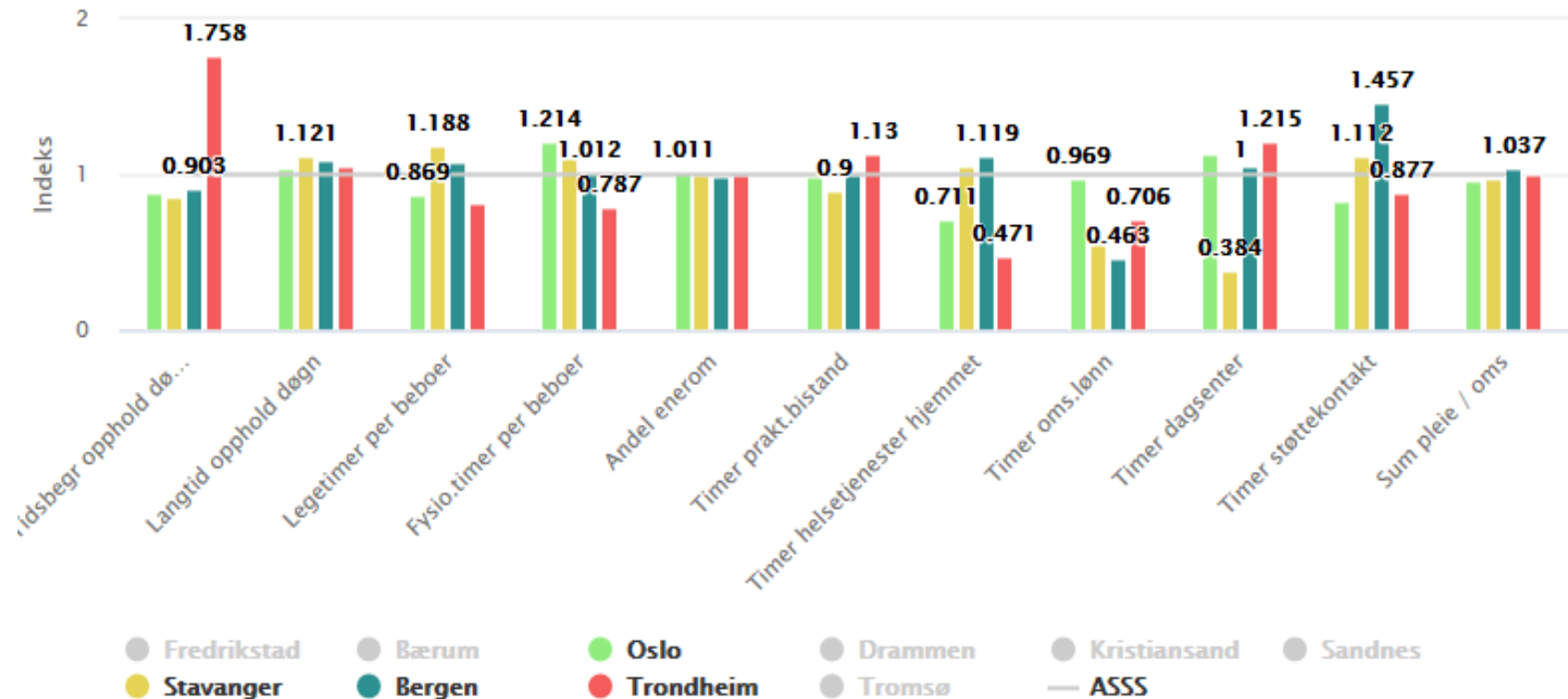
- Ressursinnsatsen måler hva tjenesten koster.
- Produksjonsindeksen (tjenesteproduksjonen) skal fange opp tjenestens omfang og kvalitet
- Produksjonsindeksen tar utgangspunkt i behovskorrigert innbyggertall
- Rapporten sammenstiller disse størrelsene ved å vise hvor mye produksjon kommunen får ut av pengene (effektivitet).

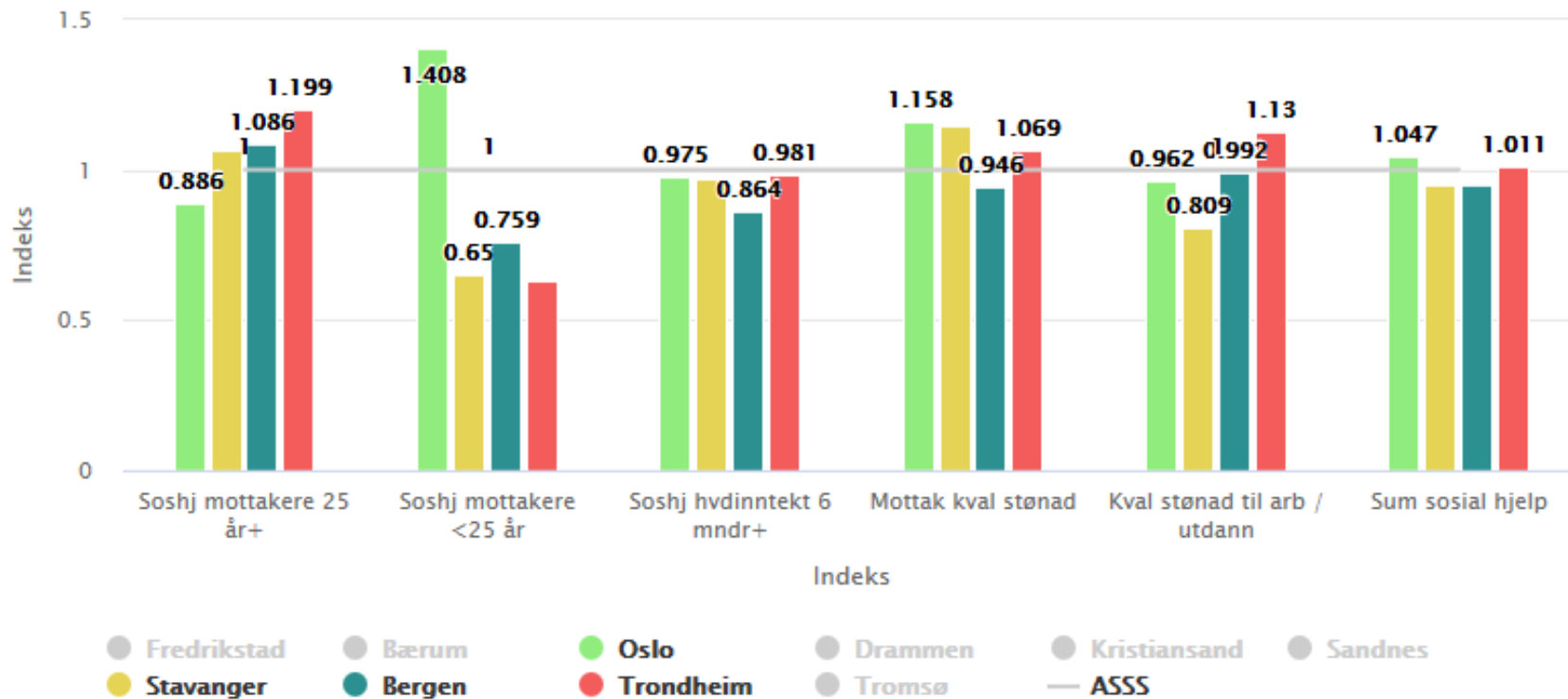
Produksjonsindeks - barnevern

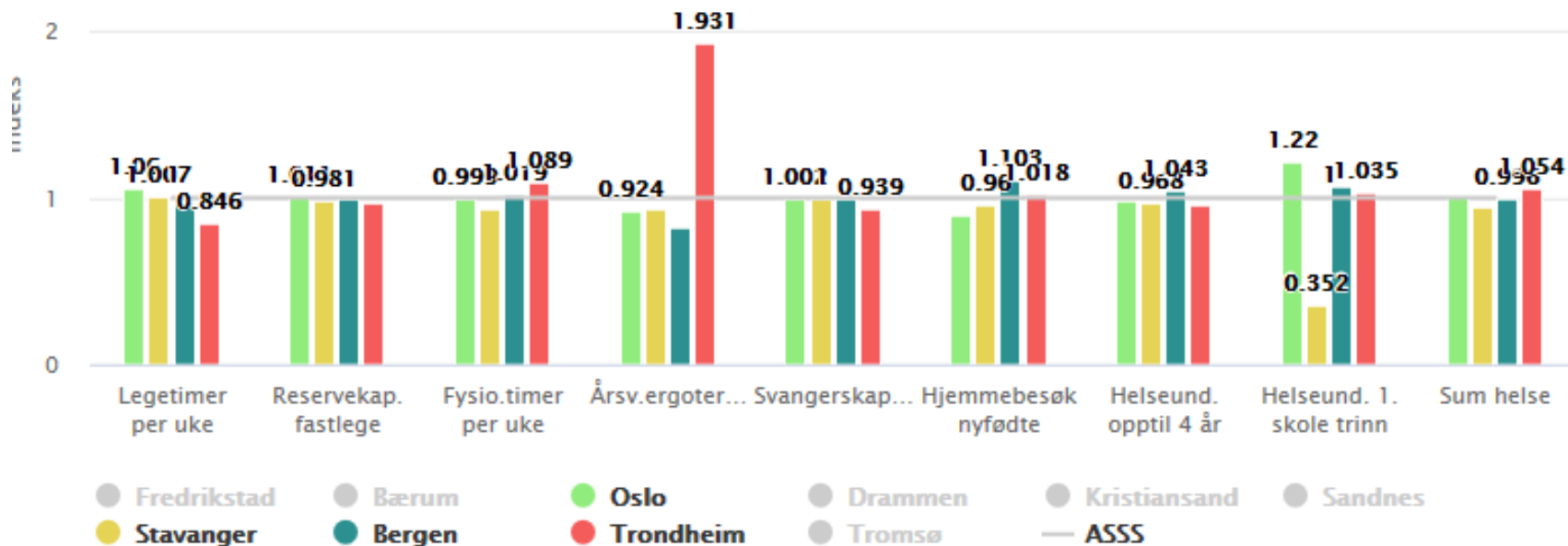
Produksjonsindeks pleie og omsorg

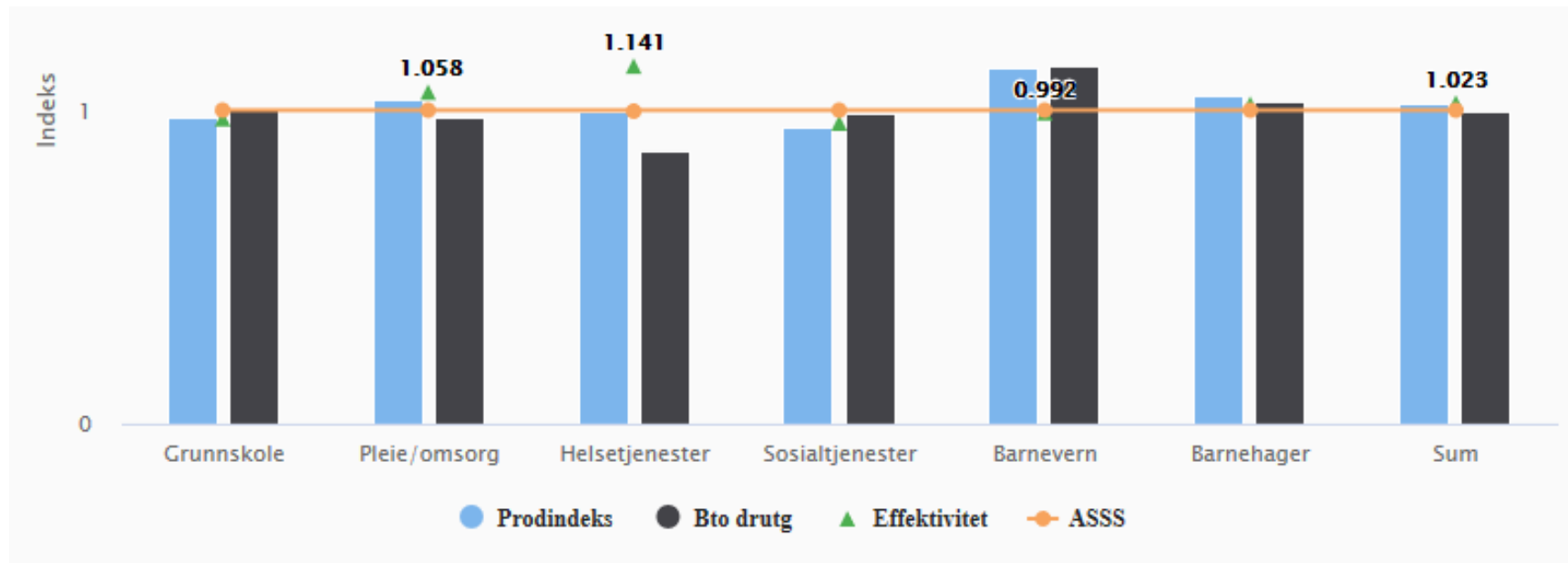
Produksjonsindeks – sosiale tjenester

Produksjonsindeks – helsetjenester

Ressursinnsats, tjenesteproduksjon, og effektivitet

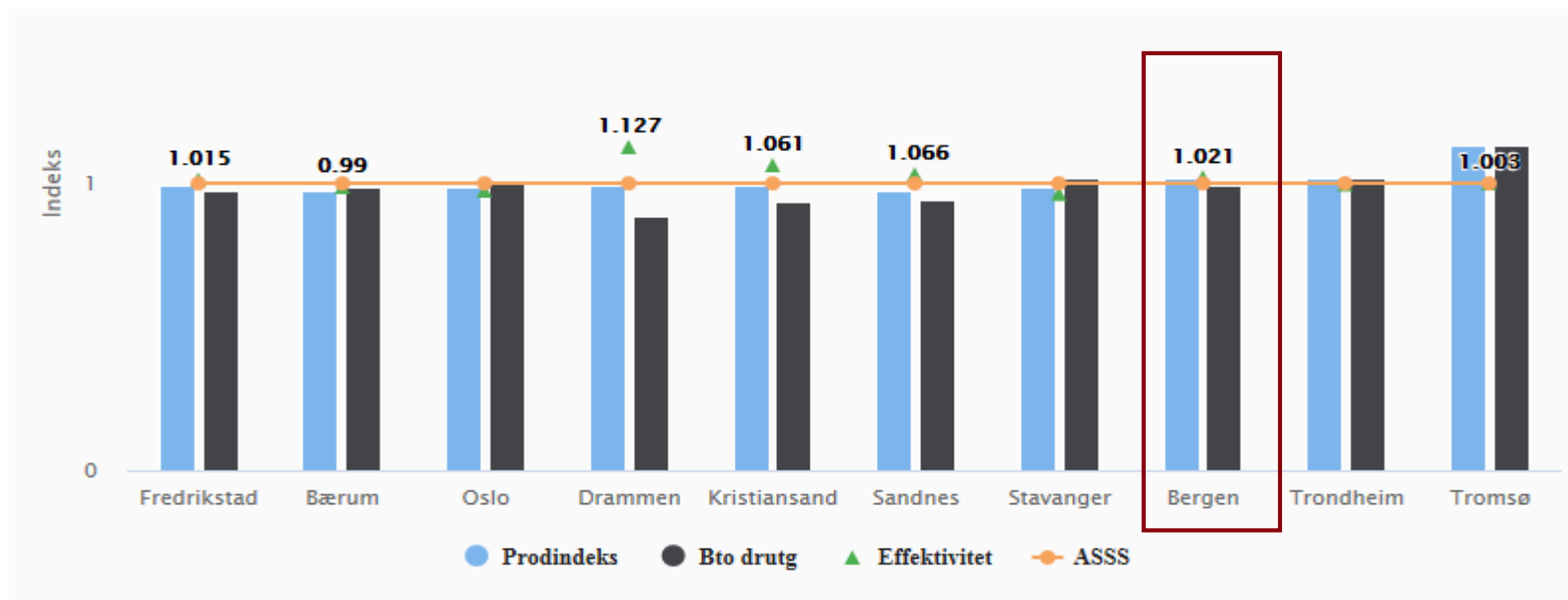

I Bergen er ifølge denne oversikten 2,3 % mer effektiv enn ASSS gjennomsnittet.

- produksjon 1,9 % over snitt
- brutto driftsutgifter 0,4% under snitt

Effektivitet, produksjon og brutto driftsutgifter -sammenlignet med de andre storbyene

Les mer:

Om ressursinnsats, produksjon og effektivitet

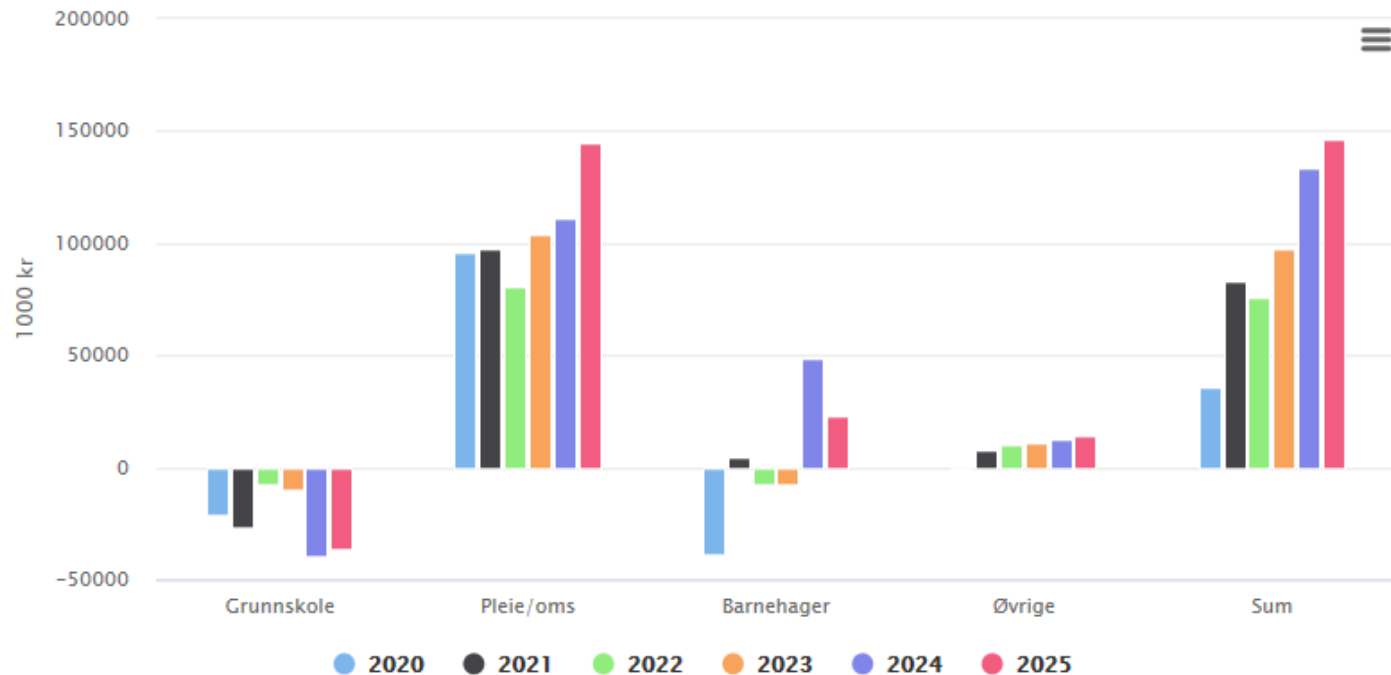
- <https://www.ks.no/asss-hjem/asss-2019/kommuner-2019/bergen-2019/bergen-ressursbruk-produksjon-og-effektivitet/>

Nærmere om produksjonsindeksene:

- <https://www.ks.no/asss-hjem/asss-2019/kommuner-2019/bergen-2019/bergen-produksjonsindekser/>

Fremtidig utgiftsbehov som følge av befolkningsendringer

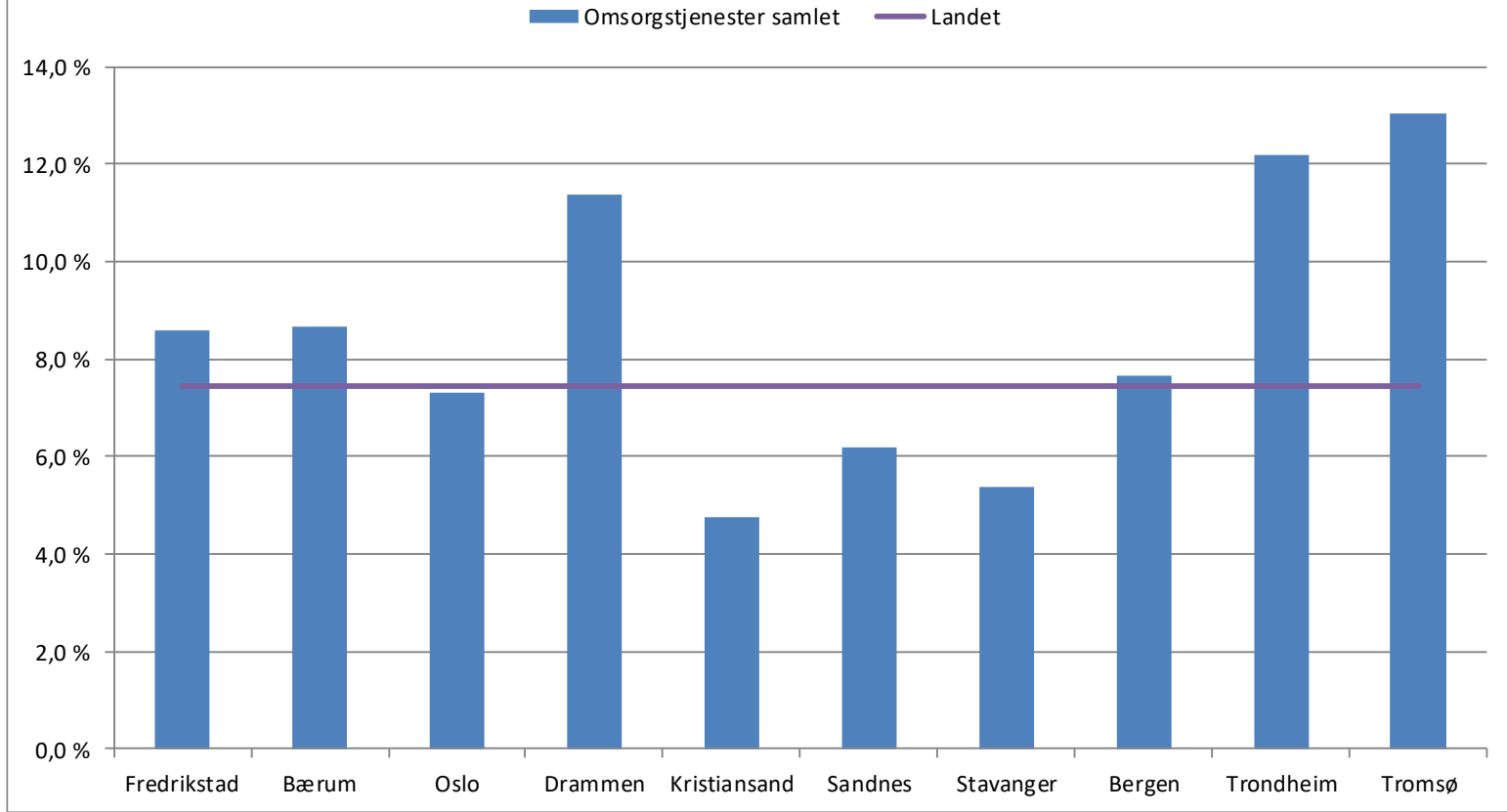
Fremtidig utgiftsbehov som følge av befolkningsendringer

- I løpet av de neste 6 årene må Bergen øke driftsutgifter med 95 mill. kroner årlig for å kunne videreføre tjenestetilbudet på nivå med landsgjennomsnittets standard og dekningsgrader for 2019.
- Utgiftsbehovet til pleie og omsorg antas å øke med i gjennomsnitt 106 mill. kroner per år
- Øvrige sektorer er antatt å øke med 9 mill. kroner per år og barnehager er antatt å øke med i gjennomsnitt 4 mill. kroner per år.
- Det er antatt at utgiftsbehovet til grunnskole vil avta med 23 mill. kroner i gjennomsnitt per år.
- Dette innebærer at økningen i utgiftsbehovet innenfor pleie og omsorg delvis må finansieres gjennom reduserte utgifter til grunnskole.

<https://www.ks.no/asss-hjem/asss-2019/kommuner-2019/bergen-2019/bergen-ressursbruk-produksjon-og-effektivitet/>

Utgiftsvekst omsorgstjenester 2017 - 2018

Fra det skriftlige materialet til konsultasjonsmøte mellom KS og regjering

-KS pekte på at dette er en sannsynlig årsak til at rammene i kommunebudsjettene oppleves mye trangere lokalt enn slik det blir kommunisert og forklart fra nasjonalt hold. Dette gjelder ikke minst kostnader som følge av økte behov for ressurskrevende pleie- og omsorgstjenester og vekst i utgifter til barnevern og sosialtjenester ut over hva som kan forklares med endringer i befolknings sammensetningen.....

Øvrige tjenesteområder

Tjenesteprofil barnehage

- Ressursbruk ligger en prosent over gjennomsnittet for ASSS-kommunene.
- Andelen 1-2 åringer med barnehageplass er 4,8 prosent over gjennomsnittet for nettverket.
- Andelen 3- 5 år er tilnærmet lik som i 2017 og ligger 1,3 prosent over gjennomsnitt.
- Bergen har den høyeste andelen ansatte med barnehagelærerutdanning og har en høy pedagogtetthet.
- Bergen har hatt en stigning i enhetskostnadene, men ligger likevel under gjennomsnittet. Både netto driftsutgifter, per barn 1-5 år og ressursbruk i forhold til utgiftsbehovet ligger over snittet i ASSS. Dette skyldes høy barnehagedekning i alle aldersgruppene.

<https://www.ks.no/asss-hjem/asss-2019/kommuner-2019/bergen-2019/bergen-barnehage-nokkeltall-og-tjenesteprofil/>

Tjenesteprofil skole

- Bergen har en større andel av undervisningspersonalet godkjent lærerutdanning sammenlignet med ASSS-kommunene, og gjennomsnittsalderen for undervisningspersonalet er også høyere. Begge indikatorene nevnt over, bidrar til økt ressursbehov.
- Det gjør også antall timer spesialundervisning pr elev. Dette har økt noe fra i fjor og er over gjennomsnittet for ASSS. Elevene som får spesialundervisning i Bergen, tildeles altså flere timer enn for gjennomsnittet i ASSS-kommunene. Samtidig har Bergen en lav andel elever som får spesialundervisning. Andelene på 5,8 prosent er lavest i ASSS-nettverket etter Bærum, og langt under gjennomsnittet for ASSS-kommunene som er 7,2 prosent.
- Når flere elever får sin undervisning i ordinær tilpasset opplæring, vil trolig effekten av dette være at vedtak om få timer spesialundervisning går ned, og vedtakene som gjenstår vil være mer omfattende og inneholde flere timer pr elev. I forhold til utgiftsbehovet, er det altså faktorer som både trekker dette opp og ned når det gjelder spesialundervisning. Kommunen anmerker at dette også er i tråd med intensjonen om et mer systemrettet arbeid der inkludering skal være den primære løsningen.

<https://www.ks.no/asss-hjem/asss/bergen/bergen-barnehage-nokkeltall-og-tjenesteprofil2019/>

